

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

☛ Egyes lappéldányok kizárólag Schönfeld A. könyv- és papirkereskedésében kaphatók. ☛

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. t. 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérsékelt árjegyzék szerint számít fel.

Vagyoni érdekeink.

Tallián Béla főispán installációs programbeszédének volt egy tétele, mely megérdemli, hogy visszatérjünk reá, vele behatóbban foglalkozzunk; meg különösen az, hogy a községi vagyonkezelés hivatott öreinek figyelmét reá irányítsuk.

Legfontosabb tényező a jó közigazgatásra a községi adminisztráció és a községi vagyonkezelés kérdése, a mely nemcsak abban áll, hogy a községek ingatlanainak s egyéb jövedelmei csorbitatlanul befolyjanak azok pénztáraiba, hanem a vagyonértékesítés fokozásában is; ez iránt az ellenőrzést a legszélesebb alapon kívánom gyakorolni és gyakoroltatni.

Igy szól a tétel és aki a jó közigazgatás ismérveivel teljesen tisztában van: nem tagadhatja, hogy a főispán e szavaiban gazdag adminisztrációs tapasztalata nyert kifejezést.

Valóban, jól adminisztrálni egy községet vagy várost, — nem elég a közigazgatási általános napi teendők sablonos végzése, a közigazgatás ke-

retében beérkező ügydarabok gépies feldolgozása, fölöttes hatósági vagy kormányrendeletek szíraz, bármily szigorú végrehajtása.

Jól adminisztrálni egy községet: kicsiben egy állam adminisztrációja. És miként ott nagyban befolyásolja az államgépezet akadálytalan működését a gazdasági és pénzügyi politika; amiként ott az államkormányzat egyik főfeladata, az állami jövedelmek egészséges fejlesztése és ezzel a közteherviselés lehető igazságos, arányos megosztása, sőt apasztása: épp úgy a községi életben mindazoknak, kik erre elhívtak, legelső és legelembb kötelességük — ha feladatuknak igazi magására akarnak emelkedni — a község vagyon és jövedelemkezelésében egészséges gazdasági politikát követni, mely a közvetett vagy közvetlen községi bevételeket fejlődésképpeség tege, fokozza, a közteherviselést lehetőleg igazságosan ossza meg és ezzel a pótdadót apassza, az elérhető legkisebb tételre leszállítja.

A közhivatalnok, aki egy község kormányzására, vagyona vagy gazdasága kezelésére hivatott, — ha szigorúan csak a törvényben előirt kötelességét teljesíti, az ügykörébe eső és hozzá beérkező ügydarabokat lelkiis-

meretesen elintézi és feldolgozza: ezzel mindenestre azt bizonyítja be, hogy jó, kötelességtudó, munkás tisztviselő, de valójában hivatása magaslátára csak akkor kezd emelkedni, amikor e gépies, sablonos munkán kívül, mely leginkább fizikai erejét veszi igénybe, szellemi tőkét is a köz javára érvényesíti és egy egészséges gazdasági politika megteremtésével, a községe jövedelmeinek fokozásával, ezzel az általános vagyonosodást igyekszik minden erejével előmozdítani.

E tétel kétségbevonhatatlan igazvoltát vármegyénk községeire, vagy akár annak székhelye: Szentos városra is alkalmazva, — mindenki kénytelen lesz bevallani, — hogy ilyen értelemben vett jó adminisztrációról, amely pedig csakugyan az egyedül jó, — tisztviselőinknek még csak halvány fogalmuk sincsen.

Tisztviselőink talán túlnyomó részt teljesítik a törvényben vagy szabályrendeletekben szigorúan körülirt kötelességüket: megesik egyik-másiknál, hogy restancia sem halmozódik fel nála s az őket felkereső ügyes-bajos felek esetét bizonyára, tehetségükhöz képest el is intézik. De aztán ezentúl ne is várjon tőlük senki semmit, különösen ne, hogy szellemi erejüket a

TÁRGY.

A szabadságharc emlékeinek kiállításáról.

Nagy idők nagy eseményeiről megfelelően nem akarhat soha a kegyelet, hiszen ez rút halátlanság volna. És vajjon reánk nézve létezik-e fényesebb korszak szabadságharcunkénál? — Az önfeláldozó hazafiságnak adta-e valaha nemzet tündöklőbb példáját mint mi? Hős korba való történetek, hősök szerepléséről.

Méltó feladat a nagy idők eseményeire szereplő alakjaira vonatkozó minden emléktárgy összegyűjtése, hogy a hős elődökre való megemlékezés buzdító példa gyanánt hasson az utódokra.

El nem évülő érdeme marad gr. Kreith Bélának, ki nem kimélve semmi fáradságot, páratlan ügybuzgalommal összegyűjtött mindent, a mi csak megszerezhető volt az 1848—49-iki dicső szabadságharcunk emlékeiből, hogy bemutassa azt a nemzetnek.

Az ország szívében: Budapesten, a vigadó termeiben rendezett kiállítás, mely a szabadságharc emlékeinek lehető teljes gyűj-

teményét tartalmazza, már is méltó zarándokhelye a hazafias közönségnek.

Lehet-e bárki előtt, kinek szívében él a kegyelet, méltóbb tárgya az érdeklődésnek, mintha történelmünk eme nagy és dicső napjainak eseményeit szemléltető alakban varázsolja vissza lelki szeméink elé? Pedig most erre meg van adva a mód és alkalom!

A szabadságharc emlékeinek kiállításában mintegy 1600 festmény, csatakép és rajz tükrözi vissza szabadságharcunk kiváló alakjait és eseményeit. Több mint 200 festmény és akvarell ad szomat szemléltető nagy idők nagy alakjairól s ciső rendű fontosságú eseményekről. Egykorú hűbizonyosságai a történetnek.

Kiváló díszít képezik a kiállításnak a több száz darabból álló egykori fegyverek és egyéb harci felszerelési tárgyak, ruhadarabok, zászlók stb. Elkezdve a nemzetörök által használt kaszaktól, a hadvezérek által suhogtatott remek művű kardokig.

A szabadságharcnak alig van szereplő férfia, kinek arcmását a kiállításban nélkülöznek. Nosztopy Gaspárnak és az erdélyi vértanúknak: Török, Horvath és Galffy-nak arc-képét óhajtana még birni a rendezőség, hogy a gyűjtemény teljes legyen.

Kinek ne esordulna ki a könny a szeméből, ha végig nézve a kiállítást, eljut az ügynevezett vértanúk gyasszal bevont termébe? Az aradi tizenhárom martír és sok más áldozat mindegyikétől maradt ereklyék vannak itt felhalmozva. Szívfacsaró emlékek meylek e mellett igaz hazafiságra, igaz önfeláldozásra oktatnak és buzdítanak.

A lángelkű hazafinak, történelmünk nagy alakjának: Kossuth Lajosnak egész termet szenteltek a kiállítás derék rendezői. Kossuth szereplése itt van egész teljében megörökítve.

És ha hozzá vesszük a páratlanul álló okirat gyűjteményt, mely e kiállításban élénk tarul s ha végig nézzük a nagybecsű ereklye sorozatot, mi itt a szemünkre ötlők, igazán kifejezést kell nyerni az elismerésnek, hogy a kiállítás számunkra, a sivar jelen nemzedékének megmentették és csoportosították, nagy fáradsággal és áldozatkészséggel, a megbecsülhetetlen kiállítás rendezői.

Csáky Albin gróf, Magyarország közoktatásügyi minisztere kijelentette, hogy a kiállítás tárgyait állandóan láthatóvá teszi a múzeumban.

Küszöbön az idő, midőn Magyarország évezredes fennállásának ünnepét fogja megülni.

községi vagyon jövedelmezőbbé tételére, vagy a közjövödelmek célirányos fokozásának kimódolására érvényesíték. Ne pedig azért, mert a legtöbbnek nem is valami nagy ez a szellemi tőkéje és aki ez isteni adományból eléggel rendelkezik, sem merít önmagából ösztönt a közhasznú tevékenységre soha, másfelől pedig még kevésbé lesz erre ösztökélve.

Igy aztán ez a fogalom: adminisztrálni, voltaképen nem egyéb nálunk, mint: gépies teljesítése a törvényben és szabályrendeletben megszabott hivatalos teendőknél.

Ha már ez, a közteherviselésen való könnyítés szempontjából, magában véve is baj: veszedelmmé fokozza e bajt az a sajátos jelszó, mely Szentes különböző jövedelmei kezelésében minduntalan felhangzik, hogy t. i. a polgárságot meg kell kimélni a zaklatástól.

Az újabb kor jelszava ez, mit a régiek nem ismertek, akik, ha például valami közterhet önként vettek magukra, annak lelkiismeretesen megfelelni: nem tartották soha a maguk részére zaklattatásnak.

Hogy mi anyagi kárára van a községeknek az ilyen abszurd jelszó: milyen tetemesen csökkenti a közjövödelmet: ennek bizonyítására a legjobb például szolgálat Szentes.

Hat évig bírta e város bérben a kincstártól a fogyasztási adójavadalmat, 3 évig az italmérsési illetéket.

A hat év alatt gyökeret vert a fentemlített végzetes jelszó: »meg kell kimélni a polgárokat a zaklatástól.«

Csak természetes következménye volt e közvesztélyes mondásnak a másik, hogy: voltaképen nem is jövedelmei fokozása végett veszi bérbe a város javadalmakat, hanem mert jelszavát megvalósítani akarja.

Pedig valójában úgy áll a dolog, hogy aki nem akarja rosszakarattal,

A nagy történelmi korszak, szabadságharcunk emlékeit erre az időre kell, hogy állami tulajdonú képző múzeum tegye hozzáférhetővé az egész nemzetnek.

Ugy a vidéki múzeumok, mint az egyetemen az egyesek csak küldjék el egész bizalommal a szabadságharera vonatkozó mindennemű emléktárgyaikat a kiállítás rendezőségéhez. Itt, ebben a kiállításban lesznek azok helyén, hogy teljes legyen mindenki előtt a kép, ha a fővárosban nagy idők nagy eseményeiről kíván magának hü képet szerzeni. Egyes kiállított részletek ott a vidéken nem kárpótolhatnak senkit, ha az összehasonlást nélkülözni kénytelenek.

A kiállítás rendezői készek minden beküldött emléktárgyért cserébe egyenértékű, szintén becses emléktárgyat küldeni, sőt az emléktárgyakat meg is vásárolni. A nemzeti cél érdekében tehát tegye meg mindenki, kinek módjában van, a magáét.

Közélt szolgálat s a hazafiság oltárához áldozatot, ki a kiállítás becsének s a gyűjtemény teljességének emeléséhez hozzájárul.

Sarkady Elemér

a maga anyagi előnyére, meg nem engedett módon azokat a javadalmakat károsítani, magyarul kimondva, aki csempészni nem akar: azt soha se finánc se magánbérő zaklatni nem fogja; viszont meg: aki ilyen bűnre vetemedik, bizony csekély büntetés annak az az alkalmatlankodás, a mi portáján fináncok, kontrabontok zaklatásával esik.

De mi kár járult e jelszóból a közjövödelmek?

Mondhatni, kiszámíthatatlan.

Az italmérsők előre tudták, hogy őket nem szabad zaklatni: a szerint intézték hát a fogyasztási, italmérsési adóbevételük sorát.

Ekkor előálltak a mindenféle egyetemen, hogy hát — ha már úgy sem jövedelemfokozás céljából vette a város bérbe a javadalmakat, s ha már az iparszerűen fogyasztási cikkek elárúsításával foglalkozókat nem kell zaklatni: adja meg a város nekik legalább az illetékfizetés alól való felmentvényt. Természetes, hogy az minden esetben meg is adatott, amivel azonban, hogy sokat ne mondjunk, legalább 500—600 frttal csökkent a javadalmak tiszta bevétele, ha ugyan nem 1000 frttal évenként.

Végül aztán jöttek a nagyobb mennyiségű italt fogyasztó magánfelek, akik szintén mentessé kívánták magukat tenni a zaklatástól. Kívánták, hogy ők általános szegben válthassák meg a fogyasztásukat és mert ezt önmaguktól kérték, mert hiszen e nagyobb magánfogyasztók többnyire városi képviselők is egyúttal, meg is szavazták azt maguknak.

S így esett, hogy olyan magánfogyasztó, aki különben, a házával valóban elfogyasztott italok után évenként legalább 70—80 frtot, sőt 100-at is fizetett volna. 20—25 frt általános összeggel egységileg megváltotta a fogyasztási adóját, mi által a közjövödelmet újabb 6—800 frt évi károsodást szenvedett.

A legmagasabb fokra tetézte azonban a bajt ez a veszedelmes jelszó azáltal, hogy az ezen közjövödelmek ellenőrzésére hivatott és kirendelt hatósági közegek is a legkényelmesebbnek tartották: a legtöbb értelemben hozzájárulnak s ehhez képest felügyeleti és ellenőrző jogukat a képezhető leglazábbban, mondhatni szinte lelkiismeretlenül teljesíteni, jobban mondva, elhanyagolni.

Egész objektivitással kívánunk e kérdéssel foglalkozni és így neveket nem említünk.

De tudunk esetet, amikor az ellenőrzés és felügyelet bűnös lazasága tolytán egyes, fogyasztási cikkek elárúsításával foglalkozóknak fogyasztási és italmérsési adóhatóságok, már elárúsított fogyasztási cikkek után, tetemes összegre emelkedett, sőt olyant is, hogy ez az ily hallatlan, mert meg nem engedett módon felnövekedett hátralék veszendőben van. Holott ez adónemnél voltaképen, ha a kezelés tiszta és becsületes, az ellen-

őrzés szigorú, ilyen hátraléknak előfordulni sem volna szabad.

Es ez a könnyelműség, mely a fogyasztási és italmérsési javadalmak bérletének kezelésében vert nálunk gyökeret: jellemző egész városi gazdasági politikánkra.

Ugyancsak a veszedelmes jelszó alatt, hogy: »nem szabad a polgárokat zaklatni« és »nem muszáj belőle nagy jövedelmet produkálni«, intézte el a bölcs városi képviselő a helypénzszedési jog sorát, házi kezelést határozván. Bizonyosra veheti mindenki, hogy ebből újabb kár járult közjövödelmeinkre.

Amint hogy legalább 2000 frt évi kár éri a közkasszát abban is, hogy a nagyvendéglőt, haszontalan kifogás örvével, a mai bérösszegért adták ki újból, a helyett, hogy versenyt hirdettek volna rá.

Ma a bérő talán 4500 frt évi bért fizet a nagyvendéglő összes helyiségeiért, holott ő maga pusztán a boltokért majdnem 3000 frt évi bérösszeget vesz be.

Ha ebben nem, úgy akkor semiben nem nyilatkozik meg titkos protekcio.

Mindennek pedig de hogy a nagy-közönség látja közvetetlen vagy akár közvetett hasznát.

A veszedelmes jelszó, mely szerint, — nem szabad a polgárságot zaklatni, — nem mondjuk: bizonyára anyagi előnyére, még pedig elég busás anyagi előnyére válik a 30,500 lelket számláló Szentes vagy 300 polgárának.

De megfordított arányban épp olyan nagy kár és vesztés járul ebből a közjövödelmekre, amelyek viseléséhez pedig nem csupán 300—400 megkimélt ember, de a város minden polgára hozzá kell, hogy anyagi erejéhez mérten járuljon.

S ez a mi mai gazdasági rendszerünk átká.

A főispán-kérdéshez. A »Pesti Hirlap« mult szombati számának egy rövid közműködése nyomán hírt adtunk róla is, hogy Hieronymus Karoly belügyminiszter vármegyénk főispánját, Tallian Bélát kímélte volna meg a Lukács György elhalálozásával megüresedett 2-ik, közigazgatási államtitkársággal.

Bár határozottan tudtuk, hogy Tallian Béla, már vármegyénk főispánjává történt kinevezetése előtt egy ízben megkínálattatott ezen díszes állással és azt akkor visszautasította: nem térhetünk ki a hír közlése elől, mert a fentemlített fővárosi lap társunkat a jól értesültek egyikének ismerjük és nem is tünt fel lehetetlennek, hogy az új kabinet új belügyminisztere felújítja az előző ajánlatát annál a Tallian Bélánál, akinek gazdag és elismert közigazgatási tapasztalata mellett, e fontos állás betöltésénél csak előnyére válik az, hogy az új községi közigazgatási törvénytervezetnek ő volt — kormányútasításra — a munkása.

Az általunk, lapunk legutóbbi számában átvett ezen hírt azonban azóta hivatalos formában megcáfolták és e cáfolat szerint nem hogy vármegyénk főispánjának, de al-

talában senkinek nem ajánlotta még föl eddig a belügyminiszter a kérdéses államtitkári állást, amely cáfolat, természetesen, nem zárja ki a lehetőséget, hogy — ami eddig meg nem történt — nem fog-e mégis már a közel jövőben megtörténni.

Tény, hogy ezen államtitkári állás mielőbb való betöltése aktuális kérdés. De nem kevésbé tény az is, hogy a vármegyénkben egy új főispánválasztás közel lehetősége nem annyira aktuális. Mert igaz ugyan, hogy a kormányválságok rendszerint főispánválságokkal is járnak, amennyiben ilyenkor a főispánok mindég rendelkezésére bocsátják állásukat az új belügyminiszternek: azonban a most lefolyt kormányválság nem volt olyan politikai jellegű, mely a főispáni karban nagyobb szabású változásokat kellene, hogy felidézzen és ebből következtetve, bizást állíthatjuk, hogy Tallián Bélának Békés- és Csongrád-vármegyék főispánisága alól való felmentése most, alig ez állásokra történt kinevezetése után, éppen nem szükségszerű következménye a lefolyt kormányválságnak, kivévn, ha az új belügyminiszter csakugyan munkatársul kívánná őt maga mellé venni a második államtitkárságba.

Annál meglepőbb lehet a nagyközönségre, különösen azokra, akik a helyzetet — logikus ésszel — úgy fogják fel, mint mi fentebb vázoltuk, a Szentesi Lap legutóbbi számának a főispán-választásról szóló hosszabb közleménye, mely szerint: az nem bizonyos ugyan, vajon megynék ez idő szerint való főispánja elhivatik-e államtitkárnak vagy nem; — az azonban bizonyos, hogy Csongrád-vármegyének legközelebb új főispánt kap, még pedig Vörös László kereskedelmi minisztertanácsos személyében.

Nem fogunk-e hír alapos vagy alapatlan, igaz vagy valótlan voltának bírálatába bocsátkozni.

Nem kívánunk a közönség előtt annak a képtelenségére sem rámutatni, hogy egy vidéki hírlapocská, ha azt mindjárt olyan nagy hatalmú és befolyásos (?) egyén főszerkesztői is, mint Sima Ferenc, aki miniszterek cimborája és — saját állítása szerint — az új belügyminiszter kebelbarátja, — az ilyen, mondhatni kiváló politikai jelentőségű változásokról — ha csakugyan tervezve volnának — előbb adhasson hírt, semmint arról a legkövetlenebbül érdekeltek maguk is tudomást nyerhetnének.

Nem kívánjuk pedig mindezt cselekedni azért, mert reánk nem az a lényeges: való-e vagy valótlan a hír? hanem a fenyegető módor, mellyel az közölve van. Hogy most már jaj-e vármegyében mindenknek, akik a Szentesi Lap gardájával egy gyékényen nem árulnak.

Erre is csak egyetlenegy a megjegyzésünk:

Sokat vártunk ugyan Tallián Béla főispán nagy közigazgatási gyakorlottságától, gazdag tapasztalaitól és ismert erélyétől.

Am, ha itteni főispániságából más tisztre hivatnék el: reánk nézve teljesen mindegy, mi néven nevezik az új főispánt. Vörös László neve e tekintetben bennünket épp oly kevésbé rémit, mint bárki másé.

Mert meggyőződésünk az, hogy akármi néven nevezik a jelenlegi vagy a következő főispánt, annak a becsület és jó közigazgatást kell akarnia.

Ha pedig ezt akarja, nem szövetkezhet soha Simával és a hadával, nem szolgálhatja azok anyagi érdekét, bosszúpolitikáját.

És minthogy mi sem küzdünk egyébért, csupán a becsület és jó közigazgatásért: ezért nem ijeszt, nem félemlít meg bennünket semmi néven nevezett mumus sem.

Ujdonságok.

Szentes, 1892. december 1.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtét a f. hó 5-ére közgyűlésre hívta össze Csató Zsigmond dr. alispán, mint tisztújító-széki elnök, a túl a kurcai nagyterembe. E közgyűlés egyetlen tárgya: az ideiglenes polgármester megválasztása lesz.

— **Elhalasztott vizsgálat.** A vizsgálóbizottságnak, melyet a legutóbb tartott közgyűlési gyűlés a szentes-vasárhelyi vasút kiszájtási munkálatai ügyében küldött ki, tegnapi délután kellett volna a működését, a főispán által ezzel megbízott Fekete Márton elnöktele alatt folytatnia. E végből a vizsgálat során kihallgatandók: a szentesi különböző egyházak kiküldöttei, Gfrerer és társa vállalkozók, továbbá Csató Kálmán és Schlesinger Károly dr.-ok meg is hívatattak. Azonban, mint értesülünk, a vizsgálat megtartása tegnapi — több kiküldött vizsg. bizotts. tag kértére, de különösen azért, mert Fekete Márton bizotts. h. elnök beteg lett, bizonytalan időre elnapoltatott. Az utóbbi ok egészen alapos és elfogadható az elhalasztásra, de egyébként kívánatos, hogy ez az ügy gyors befejezést nyerjen és haszontalan, onkélkül való halogatásokkal el ne posványosíttassék.

— **Nyilvános előadások.** A szegedi keresk. és iparkamara elhatározta, hogy az ipari és kereskedelmi alkalmazottak és munkások részére a tél folyamán vasárnapi nyilvános előadások rendezéséről gondoskodik kerületének azon nagyobb városainak, melyekben ily előadások tartására egyrészt felőlvásokat nyerhet meg, másrészt pedig bizonyosságot szerezhet arról, hogy az előadásokat az érdekelt ipari és kereskedelmi alkalmazottak kellő számban fogják látogatni. Ezen előadások előkészítését az iparkamara egy bizottságra bízta, mely Balazsovits Norbert főigazgató tanár elnöktele alatt az iparkamara két helybeli kultagájából: Zsoldos Ferenc és Tanczos Lajos, továbbá Sós Ferenc ipartest. elnök, Csúpai Márton, Sugar Armin és Szabó Lajos iparis. tanítók áll. Utóbbiak, nemkülönben Derzsi K. Ferenc főigazg. tanár és Balazsovits Norbert biz. elnök egy-egy előadás tartását magukra vállalták. Az első előadást Balazsovits Norbert biz. elnök a f. hó 4-én, azaz vasárnap d. u. 3 óra körül az ipartestület nagytermében fogja megtartani, melyre az érdekelt iparos és kereskedelmi alkalmazottak figyelmét ezennel felhívjuk.

— **Hírdíjváltási vállalat.** A földi ártéri hírdíjak mintegy 7000 fittal előirányzott javítási munkája, a munkához szükséges faanyaggal együtt a múlt hó 28-án adatott vállalatba az alispáni hivatalban, zárt ajánlati verseny útján. Az ajánlati versenyben városunk faterkeskedői és számos szakiparos vett részt. A zárt ajánlatok felbontatván, azok egybe-hasonlításából kitűnt, hogy a legelőnyösebb ajánlat Klingner Albert szegedi vállalkozóé. Klingner ugyanis 6 és fél százalékos árelengedéssel ajánlkozott az összmunka teljesítésére a faanyaggal együtt és így a vállalatot 6,620 ft 77 kr. vállalati összegért önyerte el.

— **Pályázat a vármegyén.** A Sulcz Lajos dr. árvászéki ülnökké történt megválasztására folytatn iredésbe jött megyei II. aljegyzői állásra az alispán meghirdette a pályázatot. A pályázati kérvények ez állásra a f. hó 12-én, délután 5 óráig nyújthatók be. A pályázatra vonatkozó egyéb tudnivalókról lapunk mai számának idevonatkozó hírdetményéből nyerhetnek az érdeklődők tájékozódást.

— **Vizsgálat az utcavilágítás ügyében.** A világítási vállalkozó ellen szigorú vizsgálatot tartott a napokban Aradi Kálmán rendőr-főkapitány. A vizsgálat során a vállalkozó a következőket hozta fel valóban alapos mentességére: hogy a lámpák, felállításuk, tehát jobbadán 8—10 év óta új béveztető rézesavarokkal nem lettek elátva, minck folytán annyira megromlottak, hogy újabbban a saját költségére új érvényes volt kénytelen mintegy 80 lámpást új rézesavarral ellátni, hogy ahány időszakban újabb lámpák állítottak, mindannyiszor mas-más gyarból szereztek be a lámpa-szükségletet, minck folytán az általa egyégesen megrendelt lámpából egyiknél nagyon is tag, hogy a csavar alig fogja és lecsúszni engedí, másikkal nagyon is szoros, hogy alig lehet felszavarni. Hibajuttatja végül, hogy a lámpatest nem üveg, hanem rézből van, ami részéről lehetetlenül teszi a lámpa-tisztogatók kellő ellenőrzését. Kétségtelen, hogy a vállalkozó e menteségei figyelemre méltók, bár nem indokoják a rossz világítást eléggé. Azonban, épp e menteségek folytán legközelebb behatóan fogunk az utcavilágítás kérdésével foglalkozni.

— **Újabb fegyelmi vizsgálatok.** Tallián Béla főispán kijelentette programbeszédében, hogy aajtaja sohasem lesz elzárva a panaszosok elől. E kijelentés udvos volta már is érhezhető. Mert a főispán, legutóbbi titléte alatt hozzá intézett ilyen magánpanaszra, újabbban két köztisztviselő ellen rendelt el fegyelmi vizsgálatot. Kik ellen? Erről ez időszert nem tájékoztat-hatjuk olvasóinkat, de igenis a főispán által elrendelt egy 3-ik fegyelmi ügy felől. Ezt ugyanis Tasnády Antal dr. polgármester ellen rendelte el a főispán, a nevezettnek saját kértére: vajjon csakugyan terheli-e a polgármestert hanyagság vagy muaidékösség a tekintetben, hogy a nagyvendéglőt nem ajánlati verseny útján adta újból berbe a város? Aki köztisztviselő, mint a polgármester, magát büntelne nek érzi, így keresi maga ellen a vizsgálatot és nem várja, hogy azt mások rendeltessek el ellene.

— **Egy múlt főülvizsgálása.** A csongrád-szentesi mútát, mely az év tavaszán épült, a f. hó 12-én délelőtt fogja műszakilag főlvizsgálni Köszegi László kir. kerületi felügyelő, az erre illetékes hatósági közegek közreműködésével. A mút főlvizsgálását Csongrád alatt, a kiinduló pontnál kezdik és úgy haladnak a vizsgálattal Szentes felé, hogy annak befejeztével az úttest átadható legyen a közforgalomnak.

— **Eljegyzés.** Róth Ignác fiatal vegyesárú-kereskedő, a múlt hó 27-én tartotta eljegyzését Schiller Teréz kisasszonnyal, Schiller Hermann jónévi helybeli fűszer-kereskedő kedves unokahúgával.

— **Ajánlati verseny.** A városunkban létesítendő munkás-betegsegélyző egylet hivatalos helyiségeinek bebitorozása végett — a lapunk legutóbbi számában is említett ajánlati verseny a múlt vasárnapról elhalasztott a f. hó 4-ére, vagyis a következő vasárnapra. Ekkor fog az a községi bíróság hivatalos helyiségében (Ónody-ház, a kaszinó mellett), délelőtt 10 órakor megtartatni.

— **Zongorázók figyelmébe.** A napokban egy zongora-hangoló érkezik városunkba hosszabb tartózkodásra. A kik szolgáltatni igénybe venni óhajtják, jelentkezzenek el iránt József Károly vagy Mezey Mór kántoroknál.

6 Csak 70 krajcár az ára egy doboznak a patikában, mely Brand Richárd győztes szerző valódi svájci labdaeszaiból 50 szemet tartalmaz. Még mindennapi használatra is elég egy doboz egész hónapra és s így na-

községi vagyon jövedelmezőbbé tételére, vagy a közjövödelmek célirányos fokozásának kimódolására érvényesítések. Ne pedig azért, mert a legtöbbnek nem is valami nagy ez a szellemi tőkéje és aki ez isteni adományból eléggel rendelkezik, sem merít önmagából ösztönt a közhasznú tevékenységre soha, másfelől pedig még kevésbé lesz erre ösztökélve.

Igy aztán ez a fogalom: adminisztrálni, voltaképen nem egyéb nálunk, mint: gépies teljesítése a törvényben és szabályrendeletben megszabott hivatalos teendőknél.

Ha már ez, a közteherviselésen való könnyítés szempontjából, magában véve is baj: veszedelemmé fokozza e bajt az a sajátos jelszó, mely Szentes különböző jövedelmei kezelésében minduntalan felhangzik, hogy t. i. a polgárságot meg kell kimélni a zaklatástól.

Az újabb korszakva ez, mit a régiek nem ismertek, akik, ha például valami közterhet önként vettek magukra, annak lelkiismeretesen megfelelni: nem tartották soha a maguk részére zaklattatásnak.

Hogy mi anyagi kárára van a községeknek az ilyen abszurd jelszó: milyen tetemesen csökkenti a közjövödelmet: ennek bizonyítására a legjobb példái szolgál Szentes.

Hat évig bírta e város bérben a kincstártól a fogyasztási adójavadalmat, 3 évig az italmérisi illetéket.

A hat év alatt gyökeret vert a fentemlített végzetes jelszó: »meg kell kimélni a polgárokat a zaklatástól.«

Csak természetes következménye volt e közveszélyes mondanak a másik, hogy: voltaképen nem is jövedelmei fokozása végett veszi bérbe a város e javadalmakat, hanem: mert jelszavát megvalósítani akarja. Pedig valójában úgy áll a dolog, hogy aki nem akarja rosszakarattal,

A nagy történelmi korszak, szabadságharcunk emlékeit erre az időre kell, hogy állami tulajdonú képző múzeum tegye hozzáférhetővé az egész nemzetnek.

Úgy a vidéki múzeumok, mint az egyetemen is az egyesek csak küldjék el egész bizalommal a szabadságharera vonatkozó mindennemű emléktárgyaikat a kiállítás rendezőségéhez. Itt, ebben a kiállításban lesznek azok helyén, hogy teljes legyen mindenki előtt a kép, ha a fővárosban nagy idők nagy eseményeiről kíván magának hiú képet szerezni. Egyes kiállított részletek ott a vidéken nem kárpótolhatnak senkit, ha az összehasonlást nélkülözni kénytelen.

A kiállítás rendezői készek minden beküldött emléktárgyért cserébe egyenértékű, szintén becses emléktárgyat küldeni, sőt az emléktárgyakat meg is vásárolni. A nemzeti cél érdekében tehát tegye meg mindenki, kinek módjában van, a magáét.

Közélt szolgál s a hazafiság oltárán hoz áldozatot, ki a kiállítás becsének s a gyűjtemény teljességének emeléséhez hozzájárul.

Sarkady Elemér.

a maga anyagi előnyére, meg nem engedett módon azokat a javadalmakat károsítani, magyarul kimondva, aki csempészni nem akar: azt soha se finánc se magánbérelő zaklatni nem fogja; viszont meg: aki ilyen bűnre vetemedik, bizony csekély büntetés annak az az alkalmatlankodás, a mi portáján fináncok, kontrabontok zaklatásával esik.

De mi kár járult e jelszóból a közjövödelmekre?

Mondhatni, kiszámíthatatlan.

Az italmérisi előre tudták, hogy őket nem szabad zaklatni: a szerint intézték hát a fogyasztási, italmérisi adófizetésük sorát.

Ekkor előálltak a mindenféle egyetemen, hogy hát — ha már úgy sem jövedelemfokozás céljából vette a város bérbe a javadalmakat, s ha már az iparszerűen fogyasztási cikkek elárúsításával foglalkozókat nem kell zaklatni: adja meg a város nekik legalább az illetékfizetés alól való felmentvényt. Természetes, hogy az minden esetben meg is adatott, amivel azonban, hogy sokat ne mondjunk, legalább 500—600 frttal csökkent a javadalmak tiszta bevétele, ha ugyan nem 1000 frttal évenként.

Végül aztán jöttek a nagyobb mennyiségű italt fogyasztó magánlelek, akik szintén mentessé kívánták magukat tenni a »zaklatottság« alól. Kívánták, hogy ők általános szegben válhassák meg a fogyasztásukat és mert ezt önmaguktól kérték, mert hiszen e nagyobb magánfogyasztók többnyire városi képviselők is egyúttal, meg is szavazták azt maguknak.

S így esett, hogy olyan magánfogyasztó, aki különben, a házánd valóban elfogyasztott italok után évenként legalább 70—80 frtot, sőt 100-at is fizetett volna, 25—25 frt általános összeggel egységileg megváltotta a fogyasztási adóját, mi által a közjövödelmek újabb 6—800 frt évi károsodást szenvedett.

A legmagasabb fokra tetézte azonban a bajt ez a veszedelmes jelszó azáltal, hogy az ezen közjövödelmek ellenőrzésére hivatott és kirendelt hatósági közegek is a legkényelmesebbnek tartották: a legtöbb értelemben hozzája simulni és ehhez képest felügyeleti és ellenőrző jogukat a képezhető leglazábban, mondhatni szinte lelkiismeretlenül teljesíteni, jobban mondva, elhanyagolni.

Egész objektivitással kívánunk e kérdéssel foglalkozni és így neveket nem említünk.

De tudunk esetet, amikor az ellenőrzés és felügyelet bűnös lazasága folytán egyes, fogyasztási cikkek elárúsításával foglalkozóknak fogyasztási és italmérisi adóhátraleléka, már elárúsított fogyasztási cikkek után, tetemes összegre emelkedett, sőt olyant is, hogy ez az ily hallatlan, mert meg nem engedett módon felnövekedett hátralelévesendőben van. Holott ez adónemnél voltaképen, ha a kezelés tiszta és becsületes, az ellen-

őrzés szigorú, ilyen hátraleléknak előfordulni sem volna szabad.

Es ez a könnyelműség, mely a fogyasztási és italmérisi javadalmak bérletének kezelésében vert nálunk gyökeret: jellemző egész városi gazdasági politikánkra.

Ugyancsak a veszedelmes jelszó alatt, hogy: »nem szabad a polgárokat zaklatni« és »nem muszáj belőle nagy jövedelmet produkálni«, intézte el a bölcs városi képviselő a helypénzszedési jog sorát, házi kezelést határozván. Bizonyosra veheti mindenki, hogy ebből újabb kár járult közjövödelmeinkre.

Amint hogy legalább 2000 frt évi kár éri a közkasszát abban is, hogy a nagyvendéglőt, hasznontalan kifogás örvével, a mai bérösszegért adták ki újból, a helyett, hogy versenyt hirdettek volna rá.

Ma a bérítő talán 4500 frt évi bért fizet a nagyvendéglő összes helyiségeiért, holott ő maga pusztán a boltokért majdnem 3000 frt évi bérösszeget vesz be.

Ha ebben nem, úgy akkor semmiben nem nyilatkozik meg titkos protekción.

Mindennek pedig de hogy a nagy-közönség látja közvetetlen vagy akár közvetett hasznát.

A veszedelmes jelszó, mely szerint, — nem szabad a polgárságot zaklatni, — nem mondjuk: bizonyára anyagi előnyére, meg pedig elég busás anyagi előnyére válik a 30,500 lelket számláló Szentes vagy 300 polgárának.

De megfordított arányban épp olyan nagy kár és veszteség járult ebből a közjövödelmekre, amelynek viseléséhez pedig nem csupán 300—400 megkimélt ember, de a város minden polgára hozzá kell, hogy anyagi erejéhez mérten járuljon.

S ez a mi mai gazdasági rendszerünk átká.

A főispán-kérdéshez. A »Pesti Hírlap« mult szombati számának egy rövid kommunikéje nyomán hírt adtunk róla mi is, hogy Hieronymi Karoly belügyminiszter vármegyénk főispánját, Tallián Bélát kinevelte volna meg a Lukács György elhalálozásával megüresedett 2-ik, közigazgatási államtitkársággal.

Bár határozottan tudtuk, hogy Tallián Béla, már vármegyénk főispánjává történt kinevezetése előtt egy ízben megkínlatott ezen díszes állással és azt akkor visszautasította: nem térhetünk ki a hír közlése elől, mert a fentemlített fővárosi lapársunkat a jól értesültek egyikének ismerjük és nem is tűnt fel lehetetlennek, hogy az új kabinet új belügyminiszter felújítja az elődje ajánlatát annál a Tallián Bélánál, akinek gazdag és elismert közigazgatási tapasztalata mellett, e fontos állás betöltésénél csak előnyére válik az, hogy az új községi közigazgatási törvénytervezetnek ő volt — kormányútasításra — a munkása.

Az általunk, lapunk legutóbbi számában átvett ezen hírt azonban azóta hivatalos formában megcáfolták és e cáfolat szerint nem hogy vármegyénk főispánjának, de al-

talában senkinek nem ajánlotta még föl eddig a belügyminiszter a kérdéses államtitkári állást, amely cáfolat, természetesen, nem zárja ki a lehetőséget, hogy — ami eddig meg nem történt — nem fog-e mégis már a közel jövőben megtörténni.

Tény, hogy ezen államtitkári állás melőbb való betöltése aktuális kérdés. De nem kevésbé tény az is, hogy a vármegyékben egy új főispánválasztás közel lehetősége nem annyira aktuális. Mert igaz ugyan, hogy a kormányválságok rendszerint főispánválságokkal is járnak, amennyiben ilyenkor a főispánok mindég rendelkezésére bocsátják állásukat az új belügyminiszternek: azonban a most lefolyt kormányválság nem volt olyan politikai jellegű, mely a főispáni karban nagyobb szabású változásokat kellene, hogy felidézzen és ebből következtetve, bizást állíthatjuk, hogy Tallián Bélának Békés- és Csongrád-vármegyék főispánúsága alól való felmentése most, alig ez állásokra történt kinevezetése után, éppen nem szükségszerű következménye a lefolyt kormányválságnak, kivéve, ha az új belügyminiszter csakugyan munkatársul kíváná őt maga mellé venni a második államtitkárságba.

Annál meglepőbb lehet a nagyközönségre, különösen azokra, akik a helyzetet — logikus ésszel — úgy fogják fel, mint mi fentebb vázlottuk, a Szentesi Lap legutóbbi számának a főispán-változásról szóló hosszabb közleménye, mely szerint: az nem bizonyos ugyan, vajon meggyék-e idő szerint való főispánja elhivatik-e államtitkárnak vagy nem; — az azonban bizonyos, hogy Csongrád-vármegyének legközelebb új főispánt kap, még pedig Vörös László kereskedelmi minisztertanácsos személyében.

Nem fogunk-e hír alapos vagy alapatlan, igaz vagy valótlan voltának bíraltába bocsátokzni.

Nem kívánunk a közönség előtt annak a képtelenségre sem rámutatni, hogy egy vidéki hirdetőcska, ha azt mindjárt olyan nagy hatalmú és befolyásos (?) egyén föszerkeszti is, mint Sima Ferenc, aki miniszterek cimborája és — saját állítása szerint — az új belügyminiszter kebelbarátja, — az ilyen, mondhatni kiváló politikai jelentőségű változásokról — ha csakugyan tervezve volnaik — előbb adhasson hírt, semmint arról a legkövetlenebbül érdekeltnek maguk is tudomást nyerhetnének.

Nem kívánjuk pedig mindez eszelekedni azért, mert reánk nem az a lényeges: való-e vagy valótlan a hír? hanem a tenyegesítő módor, mellyel az közölve van. Hogy most már jaj e vármegyében mindenneknek, akik a Szentesi Lap gondjával egy gyékényen nem arulnak.

Erre is csak egyetlenegy a megjegyzésünk:

Sokat vártunk ugyan Tallián Béla főispán nagy közigazgatási gyakorlatosságától, gazdag tapasztalaitól és ismert erélyétől.

Am, ha itteni főispánuságából más tisztre hivatnék el: reánk nézve teljesen megítélve, mi néven nevezik az új főispánt. Vörös László neve e tekintetben bennünket épp oly kevéssé rémit, mint bárki másé.

Mert meggyőződésünk az, hogy akármi néven nevezik a jelenlegi vagy a következő főispánt, annak a becsületés és jó közigazgatást kell akarnia.

Ha pedig ezt akarja, nem szövetkezhet soha Simával és a hadával, nem szolgálhatja azok anyagi érdekét, bosszúpólitikáját.

És minthogy mi sem küzdünk egyébert, csupán a becsületés és jó közigazgatásért: ezért nem jjeszt, nem félemlit meg bennünket semmi néven nevezett mumus sem.

Ujdonságok.

Szentes, 1892. december 1.

— Városi közgyűlés. Szentes város közgyűlést a f. hó 5-ére közgyűlésre hívta össze Csató Zsigmond dr. alispán, mint tisztújító-széki elnök, a túl a kurcai nagyterembe. E közgyűlés egyetlen tárgya: az ideiglenes polgármester megválasztása lesz.

— Elhalasztott vizsgálat. A vizsgálóbizottságnak, melyet a legutóbb tartott közgyűlési ülés a szentes-vásárhelyi vasút kiszájtási munkálatai ügyében küldött ki, tegnapi délután kellett volna a működését, a főispán által ezzel megbízott Fekete Márton elnökre alatt folytatnia. E végből a vizsgálat során kihallgatandók: a szentesi különböző egyházak kiküldöttjei, Gfrerer és társa vállalkozók, továbbá Csató Kálmán és Schlesinger Károly dr.-ok meg is hívatlak. Azonban, mint értesülünk, a vizsgálat megtartása tegnapi — több kiküldött vizsgálóbizotts. tag kértére, de különösen azért, mert Fekete Márton bizotts. h. elnök beteg lett, bizonytalan időre elnapoltatták. Az utóbbi ok egészen alapos és elfogadható az elhalasztásra, de egyébként kívánatos, hogy ez az ügy gyors befejezést nyerjen és haszontalan, ok nélkül való halogatásokkal el ne posványosítottassék.

— Nyilvános előadások. A szegedi kereskedés iparkamara elhatározta, hogy az ipari és kereskedelmi alkalmazottak és munkások részére a tél folyamán vasárnapi nyilvános előadások rendezéséről gondoskodik kerületének azon nagyobb városai-ban, melyekben ily előadások tartására egyrészt felolvásokat nyerhet meg, másrészt pedig bizonyosságot szerezhet arról, hogy az előadásokat az érdekelt ipari és kereskedelmi alkalmazottak kellő számban fogják látogatni. Ezen előadások előkészítését az iparkamara egy bizottságra bízta, mely Balazsovits Norbert főgimnáziumi tanár elnökre alatt az iparkamara két helybeli kultúrgábjából: Zsoldos Ferenc és Tanczos Lajos, továbbá Soós Ferenc ipartest. elnök, Csúpai Márton, Sugár Ármán és Szabó Lajos iparis. tanítókból áll. Utóbbiak, nemkülönb. Derzi K. Ferenc főgimn. tanár és Balazsovits Norbert biz. elnök egy-egy előadás tartását magukra vállalták. Az első előadást Balazsovits Norbert biz. elnök a f. hó 4-én, azaz vasárnap d. u. 3 óra- kor az ipartestület nagytermében fogja megtartani, melyre az érdekelt iparos és kereskedelmi alkalmazottak figyelmét ezennel felhívjuk.

— Hirdetési vállalat. A földi ártéri hidnak mintegy 7000 fittal előirányzott javítási munkája, a munkához szükséges faanyag- gal együtt a múlt hó 28-án adatott vállalatba az alispáni hivatalban, zárt ajánlati verseny útján. Az ajánlati versenyben városunk fakeserkedői és számos szakiparos vett részt. A zárt ajánlatok felbontatván, azok egybe- hasonlításából kitudott, hogy a legelőnyösebb ajánlat Klingler Albert szegedi vállalkozóé. Klingler ugyanis 6 és fél százalék árelengedéssel ajánlkozott az összmunka teljesítésére a faanyaggal együtt és így a vállalatot 6,620 ft 77 kr. vállalati összegért ő nyerte el.

— Pályázat a vármegyén. A Sulcz Lajos dr. árvászéki ülnökké történt megválasztása folytán üresedésbe jött megyei II. aljegyzői állásra az alispán meghirdette a pályázatot. A pályázati kérvények ez állásra a f. hó 12-én, délután 5 óráig nyújthatók be. A pályázatra vonatkozó egyéb tudnivalókról lapunk mai számának idevonatkozó hirdetményéből nyerhetnek az érdeklődők tájékozódást.

— Vizsgálat az utcavilágítás ügyében. A világítási vállalkozó ellen szigorú vizsgálatot tartott a napokban Aradi Kálmán rendőr-főkapitány. A vizsgálat során a vállalkozó a következőket hozta fel valóban alapos menteségére: hogy a lámpák, felállításuk, tehát jobbadán 8—10 óra óta új belvételű rézcsavarokkal nem lettek elárvá, minck fojytán annyira megromlottak, hogy újabb a saját költségén volt kénytelen mintegy 80 lámpást új rézcsavarral ellátni; hogy ahány időszyakban újabb lámpák állítottak, mindannyiszor más-más gyárból szereztek be a lámpa-szükségletet, minck folytán az általa egyszégesen megrendelt lámpából egyiknél nagyon is tág, hogy a csavar alig fogja és lecsúszni engedli, másnákn nagyon is szoros, hogy alig lehet felszavarni. Hibáztaja végül, hogy a lámpatest nem üveg, hanem rézből van, ami részéről lehetetlenül teszi a lámpa-tisztogatók kellő ellenőrzését. Késégetlen, hogy a vállalkozó e menteségei figyelemre méltók, bár nem indokolják a rossz világítást eléggé. Azonban, épp e menteségek folytán legközelebb behatóan fogunk az utcavilágítás kérdésével foglakozni.

— Újjabb fegyelmi vizsgálatok. Tallián Béla főispán kijelentette programbeszédében, hogy aajtja sohasem lesz elzárv a panaszosok elől. E kijelentés udvos volta mar is érezhető. Mert a főispán, legutóbbi titléte alatt hozzá intézett ilyen magánpanaszra, újabbán két köztisztviselő ellen rendelt el fegyelmi vizsgálatot. Kik ellen? Eről ez időszerint nem tájékoztat- hatjuk olvasóinkat, de igenis a főispán által elrendelt egy 3-ik fegyelmi ügy felől. Ezt ugyanis Tasnády Antal dr. polgármester ellen rendelte el a főispán, a nevezettnek saját kértére: vajjon csakugyan terheli-e a polgármestert hanyagság vagy muladékoság a tekintetben, hogy a nagyvendéglőt nem ajánlati verseny útján adta újból berbe a város? Aki köztisztviselő, mint a polgármester, magát büntelnekk és erva, így keresi maga ellen a vizsgálatot nem vázja, hogy azt mások rendeltessék el ellene.

— Egy múlt földüvizsgálása. A csongrád-szentesi múltat, mely az év tavaszán épült, a f. hó 12-én délelőt fogja műszakilag földüvizsgálni Kószegei László kir. kerületi felügyelő, az erre illetékes hatósági közegek közreműködésével. A múlt földüvizsgálását Csongrád alatt, a kiinduló pontnál kezdik és úgy haladnak a vizsgálattal Szentes felé, hogy annak befejeztével az úttest átadható legyen a közforgalomnak.

— Eljegyzés. Róth Ignác fiatal vegyesárú-kereskedő, a múlt hó 27-én tartotta eljegyzését Scheiller Teréz kisasszonnyal, Scheiller Hermann jönevü helybeli fűszerkereskedő kedves unokahúgával.

— Ajánlati verseny. A városunkban létesítendő munkás-betegsegélyző egylet hivatalos helyiségeinek bebutorozása végett — a lapunk legutóbbi számában is említtet ajánlati verseny a múlt vasárnapról elhalasztott a f. hó 4-ére, azaz a következő vasárnapra. Ekkor fog az a községi bíróság hivatalos helyiségében (Ónody-ház, a kaszinó mellett), délelőt 10 óra- kor megtartatni.

— Zongorázók figyelmébe. A napokban egy zongora-hangoló érkezik városunkba hosszabb tartózkodásra. Akiik szolgálatait igénybe venni óhajtták, jelentkezzenek az iránt Jókai Károly vagy Macey Mor kántoroknál.

6 Csak 70 krajcár az ára egy doboznak a patikában, mely Brand Richárd gyógyszerész valódi svajci labdacsaiból 50 szemet tartalmaz. Még mindennapi használatra is elég egy doboz egész hónapon át s így na-

